S t a n o v i s k o
odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra
č. 14/2008

Označení stanoviska: Nabytí a používání symboliky obcí

Právní předpis: zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
Ustanovení: § 34a
Související práv. předpisy: zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, občanský zákoník,
zákon č. 352/2001 Sb., u užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 213/2006 Sb.
Klíčová slova: znak obce, vlajka obce, razítko obce
Datum zpracování: 4. srpna 2008
Zpracovali: Mgr. Aleš Křížan v. r., Mgr. Petr Prokop, v. r., vedoucí oddělení metodiky a koordinace dozoru
Schválili: projednáno s odborem legislativy a koordinace předpisů, a s odborem všeobecné správy
JUDr. Miroslav Brůna, v. r., vedoucí oddělení legislativně-právního
Ing. Marie Kostruhová, v. r., ředitelka odboru

Dotaz: *Jak může obec získat symboly a jak se mají správně používat?*

Stanovisko:

Zákon o obcích pojmů „obecní symboly“ ani „symboly obce“ neužívá. Předmětem úpravy zákona o obcích je pouze **znak** a **vlajka obce** (§ 34a, u městských obvodů nebo městských částí § 142). Podle § 34a odst. 2 zákona o obcích může předseda Poslanecké sněmovny obci, která nemá znak nebo vlajku obce, na její žádost znak nebo vlajku obce udělit. Předseda Poslanecké sněmovny může znak nebo vlajku obce na žádost této obce rovněž změnit. Z toho plyne, že obec, které tyto dva symboly nebyly v minulosti uděleny nebo není důkazů o jejich dlouhodobém užívání, nemůže znak či vlajku svémocně „přijmout“ obecně závaznou vyhláškou nebo prostým usnesením. Tento akt k pravoplatnému přijetí znaku nebo vlajky nepostačí.

Znak a vlajku obce, která je dosud nemá, stanoví svým rozhodnutím předseda Poslanecké sněmovny. Žádná jiná osoba k tomu oprávněna není. Případné vymezení znaku a vlajky v obecně závazné vyhlášce je přípustné, nicméně musí odpovídat vymezení obsaženému v **rozhodnutí předsedy** Poslanecké sněmovny, a bude proto mít pouze povahu deklaratorní.

Žádost o schválení (udělení) obecních symbolů musí obsahovat průvodní dopis opatřený razítkem obce a podpisem pověřeného člena zastupitelstva obce, **kopii usnesení zastupitelstva obce, kterým schválilo předložené návrhy**, barevné vyobrazení návrhu ve formátu A 4 s uvedením autora, návrh slovního popisu předloženého návrhu, odůvodnění použitých figur v návrhu. Předseda Poslanecké sněmovny pak obci na základě dobrozdání expertů z příslušného podvýboru sněmovny může obci znak a/nebo vlajku udělit.

České obce nejsou povinny mít znak. Znaky se udělují na žádost. Obce nejsou ani povinny nechat si znak potvrdit, pokud jej již historický znak nebo vlajku vlastní. Jestliže však obec chce svůj znak změnit (přidáním nebo vypuštěním nějakého prvku, změnou barvy apod.), postupují stejně, jako by žádaly o udělení nového znaku.

Podle § 34a odst. 3 zákona o obcích mohou znak a vlajku obce užívat *ex lege* nejen obce, ale i jimi zřízené nebo založené organizační složky a právnické osoby. Jiné subjekty mohou užívat znak obce jen s jejím souhlasem. K užívání vlajky obce není její souhlas nutný, tento symbol může (vhodným a důstojným způsobem) užívat každý. Pokud má obec v úmyslu opatřit své školy obecním znakem a vlajkou, mohou využít formu obecně závazné vyhlášky, nebo přímo práv zakladatele (zřizovatele) právnické osoby a nařídit jim tuto povinnost.

Znaky obcí se používají výhradně v samostatné působnosti. Ačkoli to není zákonem přímo stanoveno, lze dovodit, že na **razítku obce**, které se používá v případech, kdy zvláštním zákonem není stanoveno povinné užívání úředního razítka s malým státním znakem (§ 111 zákona o obcích), lze umístit znak obce. Zákon o obcích neuvádí nic k podobě obecního razítka ani k barvě otisků. Naproti tomu úřední razítko je v zákoně popsáno přesně. Jedná se o okrouhlé razítko, na němž je vyznačen malý státní znak (rozuměj: jeho kresba) uvnitř kruhu, po jehož obvodě je označení oprávněné osoby, popřípadě i označení její organizační součásti a sídla (§ 6 zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů, ve znění zákona č. 213/2006 Sb.). Aby byly tyto samosprávy oprávněny úředního razítka použít, musí se jednat podle § 5 zákona o užívání státních symbolů o výkon státní moci, svěřené příslušnému orgánu zákonem nebo na jeho základě (tedy výhradně o přenesenou působnost). Pokud se o přenesenou působnost nejedná, použije se razítko obecní. Jeho použití však není povinné (srov. *„Obce <u>mohou</u> používat razítko obce…“).*

Pokud má obec zájem přijmout **další obecní symboly** (například znělku, maskota, odznak či logo), jde o samostatnou působnost obce, která není výslovně svěřena žádnému obecnímu orgánu. Proto náleží jejich stanovení do působnosti rady obce jako její zbytková pravomoc (se všemi konsekvencemi), která tak může učinit svým usnesením, pokud si rozhodnutí v této věci nevyhradí zastupitelstvo obce. Totéž platí o souhlasu s použitím obecního znaku třetí osobou.

Pokud obec podmiňuje souhlas s použitím znaku třetí osobou (ke komerčním účelům) zaplacením úplaty, je vhodná forma smlouvy. Ve smlouvě by se přesně specifikoval rozsah práv k užití znaku (včetně doby na niž se právo poskytuje) a cena za takto poskytnuté právo. Tuto úhradu nelze považovat za poplatek. Souhlas s užitím znaku se neřídí autorským právem. To však již nemusí platit o dalších obecních symbolech, které mohou být autorskými díly a tudíž by se na ně použilo licenční smlouvy.

Jiné obecní symboly mohou být vymezeny i obecně závaznou vyhláškou vzhledem k obecnosti ústavního zmocnění podle čl. 104 odst. 3 Ústavy. Ze zákona však neplyne, že by obec mohla vyhláškou nařídit povinnost užívat obecní vlajku nebo znak.

Použití znaku bez souhlasu obce (zneužití znaku) může být podle okolností přestupkem (§42 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích) nebo se může jednat i o případ, řešitelný jako civilněprávní spor.

Toto stanovisko nahrazuje stanovisko č.4/2006.

Poznámky:

- stanovisko popisuje právní stav ke dni zpracování
- stanovisko není právně závazné, neboť k závazným výkladům je oprávněn pouze příslušný soud

---